

1 Konceptcia rozvoja školy a školského zariadenia a platná legislatíva

Funkcia riaditeľa školy alebo školského zariadenia sa obsadzuje výberovým konaním, ktoré vyhlasuje príslušný zriaďovateľ. Povinnou súčasťou podkladov, ktoré uchádzač o funkciu riaditeľa predkladá vyhlasovateľovi, je aj návrh koncepcie rozvoja školy alebo školského zariadenia (Stanislavová, 2014, s. 38). Táto požiadavka je zadefinovaná v § 4 ods. 1 *zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov* v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“). Právny predpis neurčuje, čo má návrh koncepcie rozvoja obsahovať a neurčuje jej rozsah. V praxi sa preto často stáva, že uchádzač si nevie stanoviť ani štruktúru, ani obsah návrhu koncepcie, prípadne niektoré jej časti nie sú v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Z tohto dôvodu uvádzame niektoré všeobecné záväzné právne predpisy, programy a stratégie, ktoré treba rešpektovať.

1.1 Základné odporúčania pre tvorbu koncepcie

Uchádzač pred výberovým konaním predkladá len **návrh koncepcie**. Konkrétny koncepcný zámer rozvoja školy alebo školského zariadenia predkladá riaditeľ, ktorý je už ustanovený do funkcie. Koncepcný zámer rozvoja školy spracovaný najmenej na dva roky predkladá riaditeľ zriaďovateľovi na schválenie a rade školy na vyjadrenie (§ 5 ods. 7 *zákona č. 596/2003 Z. z.*) a každoročne je povinnosťou riaditeľa predkladať vyhodnotenie plnenia cieľov, ktoré si škola (školské zariadenie) vytýčila na príslušný rok.

Príklad:

Odpočet plnenia cieľov

Uvádzame príklad, keď zriaďovateľ vyžaduje od riaditeľov škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti písomné predkladania odpočtu plnenia cieľov koncepcie jedenkrát ročne. Odpočet môže byť predložený v podobe, kde sa uvedie cieľ a následne jeho plnenie.

Ciele:

- *Zjednocovať postupy pri hodnotení a klasifikácii žiakov.*

Splnené – vypracovanie vnútorného systému hodnotenia žiakov školy.

- *Zabezpečovať účasť na vzdelávaní vedúcich a riadiacich zamestnancov v súlade s novými zákonmi, nariadeniami, vyhláškami.*

Plní sa – vedenie školy sa zúčastňuje funkčného vzdelávania, odborných seminárov.

- *Spolupracovať so zriaďovateľom a realizovať rekonštrukciu opakovane zatekajúcej strechy.*

Nesplnené – žiadosť opakovane konzultovaná.

- *Vystaviť oddychový altánok na školskom dvore.*

Nesplnené – v rámci plnenia úlohy boli podané dva projekty (Enviroprojekt 2012 a Zelené oázy 2012).

Povinnosť je daná v § 2 ods. 1 písm. n) **vyhlášky MŠ SR č. 9/2006 Z. z.** o štruktúre a obsahu správ o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach škôl a školských zariadení.

Podrobnosti o postupe škôl a školských zariadení pri spracovaní správy definuje **Metodické usmernenie MŠ SR č. 10/2006-R k vyhláške MŠ SR č. 9/2006 Z. z.** o štruktúre a obsahu správ o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach škôl a školských zariadení. Správu riaditeľ potom zverejní na internetovej stránke školy, ak je zriadená, alebo zverejní v škole na obvyklom mieste.

Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti (vzor správy uvádzame v prílohe č. 2) je verejne prístupný dokument a ak je dôsledne spracovaná, má výpovednú hodnotu o výchovno-vzdelávacej činnosti a podmienkach konkrétnych škôl a školských zariadení. Odporúčame uchádzačom o funkciu riaditeľa, aby si prvotné informácie o príslušnej škole alebo školskom zariadení okrem iného získali aj preštudovaním týchto správ.

Návrh koncepcie však nemožno zúžiť len na prevzatie či popretie informácií zo správ. Uchádzač by si mal predovšetkým uvedomiť, na aký druh a typ školy alebo školského zariadenia je výberové konanie vyhlásené, aby jeho návrh koncepcie korešpondoval s ich poslaním a cieľmi, ktoré im vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Je nevyhnutné, aby si uchádzač príslušné právne predpisy preštudoval, aby návrh jeho koncepcie bol odborne pripravený a realizovateľný. Prax z niektorých výberových konaní však ukazuje, že mnohí uchádzači o funkciu riaditeľa podceňujú práve túto časť prípravy.

Príklad:

Výberové konanie na funkciu riaditeľa plnoorganizovanej základnej školy

Účastník výberového konania sa vo svojom návrhu koncepcie venoval výhradne záujmovej činnosti a potrebe jej rozšírenia, „pozabudol“ na základné poslanie a ciele základnej školy, na otázky týkajúce sa organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu nevedel odpovedať. Výberová komisia nadobudla dojem, že účastník nemá ani najzákladnejšie poznatky o poslaní a činnosti základnej školy.

Odporúčanie

V praxi sa môže stať, že uchádzač sa hlási do výberového konania v inom druhu školy (prípadne v školskom zariadení), než je škola (školské zariadenie), kde je v tom čase zamestnancom. V takom prípade je nevyhnutné, aby sa predovšetkým dobre oboznámil s poslaním a cieľmi výchovy a vzdelávania na príslušnom druhu a type školy, v uvedenom prípade základnej školy. Hoci záujmová činnosť je tiež jej súčasťou, základná škola má predovšetkým plniť svoje poslanie, ktoré jej vyplýva z § 29 **zákona č. 245/2008 Z. z.** o výchove a vzdelávaní (**školský zákon**) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**školský zákon**“).

Je veľmi dôležité, aby si uchádzač preštudoval organizáciu výchovno-vzdelávacej činnosti školy alebo školského zariadenia. V uvedenom prípade nájde podrobnosti vo **vyhláške MŠ SR č. 320/2008 Z. z.** o základnej škole. Iná organizácia je napríklad v školách (odlišnosti môžu byť aj v rôznych druhoch škôl), iná v školských zariadeniach. Po takejto „*teoretickej príprave*“ odporúčame získať čo najviac informácií o konkrétnej škole alebo o školskom zariadení, napr. či ide o plnoorganizovanú alebo nepĺnoorganizovanú školu, či má právnu subjektivitu, koľko má žiakov, zamestnancov a pod.

Pre prípravu návrhu koncepcie sa treba oboznámiť so školským vzdelávacím programom, ale aj so záujmovou činnosťou, prípadne s účasťou a výsledkami žiakov v súťažiach. V návrhu koncepcie si treba všimnúť všetky súčasti školy, aby nedošlo k situácii, že uchádzač nemá informácie, že súčasťou základnej školy je napríklad školský klub detí a školská jedáleň, v strednej škole napríklad školský internát.

Je dobré, ak má uchádzač informácie aj o priestorových podmienkach v súvislosti s počtom žiakov. Mal by vedieť, či je v škole telocvičňa, ihrisko, školská knižnica. Tieto informácie možno získať napríklad zo správ o výchovno-vzdelávacej činnosti alebo z internetovej stránky školy.

📖 Príklad:

Výberové konanie na funkciu riaditeľa základnej školy s materskou školou

Účastník výberového konania vo svojom návrhu koncepcie rozvoja školy venoval pozornosť len činnosti základnej školy, pričom nevenoval žiadnu pozornosť materskej škole. Na otázky výberovej komisie o špecifikách organizácie základnej školy s materskou školou nevedel odpovedať.

! Odporúčanie

Uchádzač pred výberovým konaním by sa mal dostatočne oboznámiť s tým, o aký druh a typ školy ide a mal by tiež poznať, ktoré organizačné zložky a súčasti patria ku škole. Môže ísť o „samostatnú“ materskú školu, základnú školu, strednú školu, ale súčasťou týchto škôl môže byť školský klub detí, školská jedáleň, školský internát. Môže to byť základná škola s materskou školou so svojimi súčasťami, môže to byť spojená škola, ktorej organizačnými zložkami môžu byť školy rôzneho druhu alebo aj školské zariadenia. Čím viac má škola organizačných zložiek alebo súčastí, tým náročnejšia je príprava, pretože je nutné oboznámiť sa s ich špecifikami. Pri tvorbe návrhu koncepcie rozvoja školy alebo školského zariadenia by však uchádzač nemal zabudnúť na žiadne z nich.

📖 Príklad:

Výberové konanie na funkciu riaditeľa základnej školy s materskou školou

Škola mala ako organizačné zložky školy rôzneho druhu a školské zariadenie (stredná škola, základná škola, centrum voľného času). Uchádzač sa v návrhu koncepcie venoval najmä strednej škole. Na otázky k problematike ostatných organizačných zložiek nevedel zaujať stanovisko.

! Odporúčanie

Ak sa uchádzač prihlási do výberového konania na funkciu riaditeľa spojenej školy, mal by si preštudovať, čo pojem „spojená škola“ znamená (§ 20 zákona č. 596/2003 Z. z.). V spojenej škole sú združené školy (prípadne aj školské zariadenia) rôzneho druhu alebo typu do jednej právnickej osoby. Je dôležité, aby uchádzač vedel, o aké školy (prípadne školské zariadenia) ide, pretože každá z nich realizuje výchovno-vzdelávaciu činnosť podľa príslušného školského vzdelávacieho programu (príp. výchovného programu).

Pri tvorbe návrhu koncepcie rozvoja školy by mal uchádzač venovať pozornosť primerane všetkým organizačným zložkám a poznať aspoň základy riadenia spojených škôl, napríklad:

- kto riadi spojenú školu,
- ako sa ustanovujú zástupcovia riaditeľa,
- aké kvalifikačné predpoklady musia spĺňať,
- akú pedagogickú dokumentáciu treba viesť,
- ako sa zriaďuje rada školy pri spojenej škole.

📖 Príklad:

Výberové konanie na funkciu riaditeľa malotriednej základnej školy (bez právnej subjektivity)

Malotriedná základná škola bez právnej subjektivity nemala zriadený školský klub detí. V návrhu svojej koncepcie rozvoja školy sa účastník výberového konania vyjadril: „... zriadim školský klub, prijmem vychovávateľku...“, pričom nemal vedomosť, že ako riaditeľ takejto školy nebude mať na to kompetencie.

! Odporúčanie

Žiaden uchádzač o funkciu riaditeľa školy alebo riaditeľa školského zariadenia by nemal prísť na výberové konanie bez toho, aby si podrobne preštudoval, za čo riaditeľ zodpovedá, o čom rozhoduje, aké sú jeho kompetencie. Základné ustanovenia sú v § 5 **zákona č. 596/2003 Z. z.** Aké kompetencie má zriaďovateľ napr. v § 6 Obec, v § 9 Samosprávny kraj, § 10 a § 11 okresný úrad v sídle kraja. Kompetencie štátnej školskej inšpekcie sú v § 12 až § 13a, kompetencie ministerstva školstva v § 14. V tejto súvislosti je potrebné, aby uchádzač vedel, či ide o školu s právnou subjektivitou alebo bez právnej subjektivity.

Kompetencie riaditeľa uvedené v § 5 **zákona č. 596/2003 Z. z.** uplatňuje riaditeľ bez rozdielu, či je, alebo nie je právnym subjektom. Školy alebo školské zariadenia, ktoré sú právnickými osobami (právnymi subjektmi), vystupujú v *právnych vzťahoch vo svojom mene*, teda aj v pracovno-právnych vzťahoch a v hospodárení. Riaditeľ takejto školy je štatutárom organizácie, robí právne úkony za zamestnávateľa, v súlade s § 9 ods. 1 **zákona č. 311/2001 Zákoník práce** v znení neskorších predpisov. Školský zákon ustanovuje, ktoré školy sú právnickými osobami a ktoré školy alebo školské zariadenia môžu byť právnickými osobami, ak tak určí zriaďovateľ podľa § 27 a § 112 školského zákona.

V školách alebo školských zariadeniach bez právnej subjektivity riaditeľ nie je štatutárom, nemôže konať v právnych vzťahoch vo svojom mene. To znamená ani v pracovno-právnych vzťahoch.

Uchádzač by mal poznať i kompetencie zriaďovateľa, v uvedenom prípade napríklad pochybil pri vyhlásení „... zriadim školský klub ...“. Takúto kompetenciu nemá ani riaditeľ školy s právnou subjektivitou ani riaditeľ školy bez právnej subjektivity. Je to kompetencia zriaďovateľa podľa § 19 ods. 2 **zákona č. 596/2003 Z. z.**